

γιορτάσουμε νικηφόροι στην αίθουσα του Πανεπιστημίου»

ΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΤΑΔΕΣ ΤΟΥ ΡΟΒΕΡΤΕΙΟΥ (της Πόλης): «Όταν διαβάσαμε πώς ζύγωσαν τα δέκα χρόνια από την πρώτη έκδοση του «Νουμά», νομίσαμε πώς μπορούσαμε και μεις να συντελέσουμε στο γιόρτασμα του δεκάχρονου τούτου, πού φυσικά θα σημειώσει σταθμό στην ιστορία της Ίδεας μας. Σās γράφουμε λοιπόν το γράμμα τούτο για να εκφράσουμε τη μεγάλη χαρά μας και να σās συχαρούμε. Δέκα χρόνια με τόσους κόπους και με τόσες αναποδιές, δέκα χρόνια για ένα φύλλο μέσα σε κοινωνία πού το κατατρέπει, δεν είναι λίγο πράμα το ότι μπόρεσε ο «Νουμάς» να περάσει τα χρόνια τούτα, το θεωρούμε έμεις μια νίκη του Δημοτικισμού και για νίκη χαίρετοϋμε το γιόρτασμα του δεκάχρονου. Με την εύκαιρία τούτη, μαζί με τις εύκές μας σās στέλνουμε κ' ένα μικρό δώρο από 20 φράγκα· λυπούμαστε όμως πολύ γιατί δεν μπορεί νάναι μεγαλύτερο, έπειδή τα περισσότερα παιδιά λείπουν από το σχολείο, γιατί έχουμε πάφες».

Ή κ. Ε. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗ (άπό τη Γενέβη): «Μ' ένθουσιασμό χαιρετώ τα δέκα χρόνια του «Νουμά» μας και σās συχαίρω ειλικρινά και σās εύχομαι να γιορτάσετε και τα είκοσι και τα τριάντα του χρόνια».

Κι ο Γ. ΣΚΟΠΕΛΙΤΗΣ (άπό την Αναλαάβα της Μαδαγασκάρης) μās έστειλε το ακόλουθο γράμμα:

Άγαπημένε μου Νουμά,

Χρόνια 22 περάσανε πούμαι ξενιτεμένος (έφυγα στα 1890· 13—14 χρονών) και μικρός άμα είμουνα, στη γλυκιά πατρίδα, θυμάμαι πού κάθε χρόνο ο πατέρας μου, ή μάνα και κάτι λιγοστοί συγγενείς πούχα από τη μάνα μου (γιατί ο πατέρας μου βυστά από Σκόπελο και Τήνο) μου κάνανε μπουλιστρίνα (μποναμά) γροσάκια και πεντάρες κατά το συνήθειο και τη δύναμή τους στην πρωτοχρονιά, κι άνήμερα του Άη Βασίλη ή γλυκιά μαννούλα μου μ' έτοιμαζε τη Βασιλόπητα του Δασκάλου, πάντα την πιό όμορφη και πιό μεγάλη διάλεγε (γιατί καλομάνες και παπούδες δε γνώρισα) και μου τη δίπλωνε σε άσπροσιδερωμένη κεντητή πετσέτα. Γεμάτος χαρά την πήγαινα, γιατί πρώτα λογάριαζα τη μπουλιστρίνα πού θα μουδινε κ' ή Δασκάλα, κ' ίσως κι ο δάσκαλος μαλάκωνε στην όψη της όμορφης βασιλόπητας και μου κρατούσε χάρη για κάμποσες μέρες και γλύτωνα κάμποσες άγρελίτικες βιτσές (θεός σωρέστονε, τού χρωσιτώ, γιατί κάτι έμαθα κονιά του, και τα μόνα γράμματα στο σχολείο).

Κείνα τα χρόνια στο χωριό μας παιχνίδια πρωτοχρονιάτικα δε συνθίζανε, και τις πεντάρες τις παίζαμε με λασπωμένα χέρια, στο μπουκίο και άμάδες, και τις τελευταίες άν μās μένανε γλυκαίναμε το δόντι στις μέντες και τα παστέλια, κι άπένταρος καταλασπωμένος γ'όριζα σπίτι με φόβο.

Ή μόδα έφτασε και στα ξεχώρια, ο κόσμος άλλαξε, τα πρωτοχρονιάτικα δώρα είναι καροτσάκια, ζουρνάδες, σβούρες, κουκλάκια κλπ.

Άφτά τα συνήθεια τάχα ξεχάσει κάμποσα χρόνια και τώρα με την παντρεία μου έχω άνίψια κ' ένα άνιψιό άπ' άδερφή, και κάθε χρόνο τα θυμάμαι και τα φχαριστώ άπό δω κάτω στέλνοντάς τους κάτι μικρά δώρα.

Άφτό έκανα και την περασμένη πόστα έγραφα στη Γαλλία να τούς στείλουνε τις μπουλιστρίνες τους· κάθε μίανού με την ήλικία του και κατά το φύλο, (μη με πιάσης τώρα πώς μεγαλοπιάνουμαι και τα στέλνω άπό τη

Γαλλία· όχι!) ή εύκολία είναι, άπό κει λαβαίνουμε ταχτικά κατάλογους άπ' τα μεγάλα καταστήματα, έδω τέτοια πράματα δεν έχει, κ' έτσι γράφω κει, διαλέγοντας το γούστο μου άπό τον κατάλογο, και τούς τα στέλνουνε κατευθείαν.

Κείνη τη μέρα πούγραφα άφτά, ήρθες με την πόστα, άγαπημένε Νουμά, και μου θύμησες κ' έσύ σα ζουλιάρης, πώς την πρωτοχρονιά γιορτάζεις και μαζί με τη Γέννησή σου και τα δέκα σου τα χρόνια.

Κι ή προκήρυξη σου είναι καμαρωτή και λεβέντικη, γιατί τάβγαλες παλικαρίσια, μέσ' άπό τέτοιο κατατρεμένο πόλεμο, άπό δικούς και ξένους.

Κομάρι σου και κομάρι μας είναι πούζησες δέκα χρόνια—είναι δέκα αιώνες άμα λογαριάσεις με τί κατατρεμό, βάσανα και στεναχώρια έφτασες ίσαμε δω. Το έργο σου άθάνατο θα μείνη μαζί με τούς πρωταγωνιστάδες σου. Κι όσο πολεμάνε να το σβύσουνε, τού κάκου, τόν καιρό τους χάνουνε στ' άναμένο γκάζι, όσο νερό κι ά ρίχνεις, τόσο άπλώνεται κ' ή φωτιά του. Έτσι άπλώθηκε και θάπλωθη κ' ή δικιά σου ή φωτιά, γιατί βάση σου είναι ή Άλήθεια και το δικιο. Ύπομονή κι όλα θα σιάζουνε.

Λοιπόν κ' έσένα, μαζί με τη χρονιάτικη συντρομή μου, σου στέλνω για μπουλιστρίνα την καρδιακιά μου εύκή: «Νά ζήσης να τα κατοσταρίσης και να γιορτάσης το θρίαμβο τού αιώνα, την έξάπλωση της μεγάλης Ίδεας σου, και τόν ξεσκαλωμό της γλώσσας».

Madagascar, 31—12—1911

ΑΠΟ ΤΑ "ΜΙΚΡΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΣΕ ΠΡΟΖΑ," ΤΟΥ CHARLES BAUDELAIRE—XXXVII. — ΧΑΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΦΕΓΓΑΡΙΟΥ

ΤΗΣ ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΑΣ

Το Φεγγάρι, πού είναι το καπρίτσιο μονάχο, κοίταξε άπ' το παράθυρο την ώρα πού κοιμόσουνα στην κούνια, και είπε: «Το παιδί αυτό μάρέσει».

Και κατέβη μαλακά τη συννεφένια σκάλα του και πέρασε δίχως κρότο μέσ' άπό τα τζάμια. Έπειτα ξεπλώθη άπάνω σου με την άπαλή τρυφεράδα μητέρας, και άπόθεσε στην όψη σου τις θωριές του. Οί κόρες τών ματιών σου μείνανε άπό τότες πράσινες, και τα μάγουλά σου τρομερά χλωμά. Θωρώντας το, τα μάτια σου μεγάλωσαν έτσι άλλόκοτα· και σουσφιξε τόσο τρυφερά το λαιμό πού κράτησες άπό τότες για πάντα τόν πόθο τών δακρύων.

Όστόσο, μέσα στο ξέχυμα της χαράς της, ή Σελήνη, γέμιζε όλη την κάμαρη σα μια φωσφορόπαλλη άτμοσφαίρα, σα φαρμάκι φεγγερό· και όλο τούτο το ζωντανό φώς συλλογίζονταν κ' έλεγε: «Τού φιλιού πού τώρα σου δίνω, αιώνια θα είναι ή μυστικιά επιρροή. Θα είσαι ώραία, όπως το θέλω έγώ. Θα γαπήσεις ό,τι άγαπώ, και ό,τι μάγαπάει: το νερό,

τὰ σύννεφα, τὴ σιγαλιὰ καὶ τὴ νύχτα· τὴ θάλασσα, τὴν ἀπέραντη καὶ πράσινη· τὸ νερὸ, τὸ ἄμορφο καὶ τὸ πολύμορφο· τὸν τόπο πὸν δὲ θὰ βρεθεῖς· τὸν ἀγαπητικὸ πὸν δὲ θὰ γνωρίσεις· τὰ παράταιρα λουλούδια· τὶς μυρουδιές πὸν φέρουνε παραλήρημα· τὶς γάτες πὸν λιγώνονται ἀπάνω στὰ πιάννα, καὶ ἀναστενάζουνε, σὰν τὶς γυναῖκες, μὲ μιὰ φωνὴ βραχνή καὶ σιγανή.

«Καὶ θὰ σ'ἀγαπήσουνε ὅσοι μάγαποῦν, θὰ σὲ τριγυροῦνε ὅσοι μὲ λατρεύουν. Θὰ εἶσαι ἡ βασίλισσα τῶν ἀνθρώπων μὲ τὰ πράσινα μάτια, ποῦσφιζα καὶ αὐτῶν τὸ λαιμὸ στὰπονύχτερά μου τὰ χάδια· αὐτῶν πὸν ἀγαποῦνε τὴ θάλασσα, τὴ θάλασσα τὴν ἀπέραντη, τὴν πολυτάραχη καὶ πράσινη, τὸ νερὸ τὸ ἄμορφο καὶ πολύμορφο, τὸν τόπον ὅπου δὲν εἶναι, τὴ γυναῖκα πὸν δὲ γνωρίζουν, τὰ στοιχειωμένα λουλούδια πὸν μοιάζουνε θυμιατὰ ἄγνωστῆς θρησκείας, τὶς μυρουδιές πὸν σαλεύουν τὴ θέληση, καὶ τ'ἄγρια καὶ ποθοπλάνταχτα ζῶα, πὸν εἶναι τὰ σύμβολα τῆς τρέλλας τῶν».

Καὶ νὰ γι' αὐτό, καταραμένο ἀκριβὸ χαϊδεμένο παιδί, εἶμαι τώρα γερμένος στὰ πόδια σου καὶ γυρεύω σ' ὄλο σου τὸ πρόσωπο τὴν ἀποφεγγιὰ ἀπὸ τὴν τρομαχτικὴ θεότητα, τὴν προστάτισσα Μοῖρα, τὴν φαρμακερὴ θηλάστρα ὄλων τῶν ἀλαφροήσκιωτων.

ΕΣΠΕΡΟΣ

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

ΠΑΙΔΙΑΚΗΣΙΑ ΧΑΡΑ ΚΑΙ ΛΥΠΗ

Πολλές φορές συλλογίστηκα, γιατί τάχα ἡ χαρὰ τοῦ παιδιοῦ νὰ εἶναι μεγαλύτερη, βαθύτερη, δυνατότερη ἀπὸ τὴ λύπη του; Ἡ μήπως τάχα λαθεύω, μήπως τὶς ξεχνοῦμε τὶς παλιές μας, δηλαδή τὶς νεανικές μας τὶς λύπες; Μὰ γιατί λοιπὸ νὰ τὶς ξεχνοῦμε, ἐνῶ τὰ περιστατικὰ πὸν μᾶς προξενήσανε ζωηρὴ χαρὰ ἐντυπώνονται στὴν ψυχὴ μὲ τρόπο πὸν μᾶς ζωῆς ἀνεμοστρόβιλοι δὲν μποροῦνε νὰ τὰ σβύσουνε;

Ὅριστε ἓνα ἀσήμαντο, μὰ πολὺ χαρακτηριστικὸ παράδειγμα:

Πρέπει νὰ εἶμουν ὡς πέντε χρονῶ. Σὰν ἀκουγα βιολὶ νὰ παίζῃ, τρελλαίνουμουν. Πολλές φορές τὴ νύχτα πῆγαινα κρυφὰ ἀπὸ τὸ κρεβάτι καὶ ἀκουμποῦσα στοῦ παράθυρου τὰ κάγκελα νὰκούσω τὶς οὐράνιες (τέτοιες μὸ φαινότανε, λοιπὸν τέτοιες εἶτανε) μελωδίες πὸν ξεχύνονταν ἀπὸ ἀντικρυνὸ σπῆτι, πέρα ἀπὸ τὸ περιβόλι, καὶ ἀντιλαλούσανε ἀνά-

μεσα στὰ δέντρα καὶ στὸν ἤσυχο τὸν αἰθέρα μὲ τόνους πὸν ἔλεγε καὶ τὰ ξεσκίζανε τὰ σωθικά μου ἀπὸ τὴ συγκίνηση.

Σὰν ἔβλεπα πάλι βιολὶ ἀπὸ κοντὰ καὶ τὸ παίζανε, μὸ φαινότανε πὸς ζωντανὸ εἶτανε καὶ τὸ βιολί, ὀλοζώντανε καὶ τὸ δοξάρι πὸν κολνοῦσε ἀπάνω του καὶ ἀνεβοκατέβαινε, καὶ κάθε φορὰ πὸν ἀνέβαινε ἢ κατέβαινε τοῦ μιλοῦσε τοῦ βιολιοῦ σὲ μιὰ θεϊκὴ γλώσσα, καὶ τοῦλεγε χίλια πράματα ἀπάνω στὸν οἶστρο του, στὴ γοργή του ἐκείνη τὴν ἔξαψη, στὰγκάλιασμα τοῦ τὸ μαγικό.

Μὰ καὶ βουβὸ ἂν τύχαινε καὶ κοίτουσαν ἡ κρεμιότανε σιμά μου τὸ βιολί, πάλι σὰν κάτι ζωντανὸ καὶ ὀλόμορφο μὸ φαινότανε, κάτι πὸν τὴν εἶχε μέσα τοῦ τὴ φωνὴ ἐκείνη πάντα, μόνο πὸς ἠσύχαζε τώρα· μὲ τὸ μαῦρο τὸ χέρι, μὲ τὴν κυρτὴ καὶ τὴ γυαλιστερὴ τοῦ τὴ ράχη, μὲ τὶς χόρδες τοῦ τὶς ἀλευρωμένες ἀπὸ τὸ παίζε παίζε, τέλος μὲ τὶς δυὸ παράξενες περισπωμένες δίπλα στὶς χόρδες.

Αὐτά, σὰν εἶδος προοίμιου. Τώρα καὶ τὴν ἱστορία.

Εἶχα ἓνα θεῖο πρᾶματευτὴ. Πολλὰ λόγια μαζὶ τοῦ δὲν εἶχα. Σοβαρὸς ἄνθρωπος, μάλιστα μὲ παιδιά, ἀγκαλιά, ἔσο θυμοῦμαι, χαροκόπος λιγάκι μὲ τοὺς συνομήλικούς του. Κάπου κάπου ἔφρουγε αὐτὸς ὁ θεῖος, καὶ πῆγαινε στὴ Σμύρνη νὰ ψουνίση πρᾶματεῖες. Ἦρθε λοιπὸ μιὰ φορὰ σπῆτι μας νὰ μᾶς δῆ, ὕστερ' ἀπὸ ἓνα τέτοιο ταξίδι. Ἄξαφνα βγάζει ἀπὸ μέσα ἀπὸ ἓνα κομάτι χαρτὶ ἓνα — βιολί! Μικρὸ μικρὸ βιολί, ἄς ποῦμε τὸ μισὸ ἀπὸ τὸ συνηθισμένο. Καὶ τὸ δοξάρι μαζὶ. Καὶ μὸ τὰ δίνει! Γυρεύω νὰ συλλογιστῶ αὐτὴ τὴ στιγμή τί θὰ μὸφερνε σήμερα τέτοια χαρὰ καὶ δὲ βρῶσκω τίποτα! Μὰ δὲν εἶτανε χαρὰ ἐκείνη. Εἶταν ἀληθινὸ πέταμα τῆς ψυχῆς μέσα στὴ γλύκα καὶ μέσα στὸ φῶς. Ἄν τέτοιος εἶναι καὶ ὁ Παράδεισος, τοῦ ἀξίζει ἀλήθεια ὅσα τοῦ λένε.

Ἐπειτα, δὲν εἶτανε ἡ χαρὰ μονάχα, εἶτανε καὶ ἡ ἐβνωμοσύνη μου πρὸς τὸ θεῖο μου ἐκεῖνο, καθὼς στεκότανε μπροστὰ μου ἀμίλητος, μὲ χαμόγελο σοβαρό. Σωστός λοιπὸ Θεὸς καὶ ἐκεῖνος.

Ἐπειτα μ' ἐπιασε μιὰ ἀπορία, βαθειὰ καὶ αὐτὴ σὰν τὴ χαρὰ μου, πὸς μαθὲς τῶννωσε ὁ θεῖός μου πὸς μ' ἀρέσουνε τὰ βιολιά, ἀφοῦ ἐγὼ τὰ γούστα μου δὲ συνήθιζα νὰ τὰ λέω, παρὰ κρατοῦσα καὶ χαρὲς καὶ λύπες καὶ ὅλα κρυφὰ μέσα μου. Ἄλλο τόσο Θεὸς τὸ λοιπὸν ὁ φίλος.

Θυμοῦμαι πὸν πῆρα καὶ βιολί καὶ δοξάρι καὶ βγήκα ἔξω στὸν ἡλιακὸ νὰ τὸ παίζω. Ἀλήθεια πὸς ἡ φωνὴ τοῦ εἶταν φιλόδοξη, καὶ μόλις τὴν ἀκουγα ἴδιος μου, ὄχι νὰ διαλαλήξῃ καὶ στὸν αἰθέρα. Γλήγορα ἔμαθα νὰ βγάζω τόνους ἀπὸ τὸ παιδιακήσιο